รายงานสรุปประเด็นสำคัญงานสัมมนาทางวิชาการ

“ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและการต่อต้านอาชญากรรม
ในยุคดิจิทัล: อาชญากรรมกับ Cryptocurrency”

การอภิปรายที่ 1 นวัตกรรมทางการเงินและอนาคตของเงิน

วิทยากร: ดร.ณัฏฐา โกมลวาทิน, นายปริญญ์ พานิชภักดิ์, ดร. ภูมิ ภูมิรัตน, นายปรมินทร์ อินโสม

cryptocurrency เปรียบเสมือนเหรียญที่มีสองด้าน กล่าวคือ สามารถถูกใช้ได้ทั้งในทางที่ผิดกฎหมายและในทางที่ถูกกฎหมาย นอกจากนี้ cryptocurrency มีความแตกต่างจากเงินตราของรัฐ (fiat money) ในประการสำคัญ คือ cryptocurrency อาศัยเทคโนโลยี blockchain ในการทำธุรกรรมบนโลกออนไลน์ ซึ่งเป็นระบบที่ไม่ต้องมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล (decentralization) การออกสกุลเงิน การกำหนดมูลค่า และการควบคุมความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันผวนของค่าเงินแตกต่างจากการซื้อขายเงินตรา (fiat money) ซึ่งหมายถึงเงินที่ถูกตราขึ้นใช้โดยรัฐมีธนาคารแห่งชาติเป็นผู้กำกับดูแลซึ่งเป็นระบบรวมศูนย์ (centralization) ทั้งนี้ การซื้อขายบน blockchain นั้น ถูกออกแบบมาในลักษณะที่ผู้ซื้อขายจะต่างคนต่างกำกับดูแลกันเองผ่านเครือข่าย peer-to-peer ที่เชื่อมข้อมูลถึงกันโดยตรง จึงไม่ต้องมีคนกลาง เช่น ธนาคาร ประกอบกับคุณลักษณะของ blockchain ที่เป็นการเชื่อมต่อชุดข้อมูลย่อย (blocks) จำนวนมหาศาลซึ่งถูกเข้ารหัส (encrypted) พ่วงกันไปเป็นสาย (chains) ทำให้เกิดเป็นชุดข้อมูลขนาดใหญ่ที่กระจายอยู่ในเครือข่ายของผู้ใช้งานทั้งหมด ทำให้ cryptocurrency เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนที่สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และเป็นที่นิยมอย่างมากในปัจจุบัน

นายปริญญ์ พานิชภักดิ์ อธิบายว่าการทำความเข้าใจ cryptocurrency ต้องอาศัยความเข้าใจที่มาพื้นฐานตามหลักเศรษฐศาสตร์ ซึ่งในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนั้น อาศัยหลักความเชื่อใจ (trust) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อใจในอำนาจของรัฐที่จะสามารถกำกับดูแลมูลค่าของสกุลเงินและรักษาความเสถียรของสกุลเงินนั้น แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากความผันผวนและวิกฤตของระบบเศรษฐกิจโลกในทศวรรษที่ผ่านมา ความเชื่อใจในอำนาจของรัฐในการบริหารจัดการมูลค่าของสกุลเงินจึงเริ่มสั่นคลอนและลดลง ตัวอย่างเช่นในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเริ่มต้นในสมัยรัฐบาลของประธานาธิบดี George W. Bush ที่ได้มีการใช้มาตรการ Quantitative Easing (QE) กล่าวคือ การใช้เงินภาษีของประชาชนในการผลิตเงินเพื่อพยุงเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา แต่การนำเงินภาษีของประชาชนเพื่อประคองสกุลเงินดอลลาร์เป็นเหตุที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนมุมมองทางเศรษฐกิจที่ฉับพลัน เป็นเหตุให้ความเชื่อมั่นในรัฐลดลงและเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ cryptocurrency เป็นที่สนใจและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น เนื่องจากในขณะนั้น cryptocurrency ไม่มีมาตรการควบคุม และการซื้อขายก็ไม่ต้องถูกกำกับโดยกฎระเบียบจำนวนมากที่อาจสร้างความยุ่งยากซับซ้อนเกินไป (Red Tape) แบบเงินตรา (fiat money) และค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นต่าง ๆ ที่

พบเจอในการทำธุรกรรมทางการเงิน โดยเป็นการข้ามความจำเป็นในการมีนายหน้าหรือตัวกลาง (เช่น ธนาคาร บริการโอนเงิน และการจัดการทรัพย์สินรูปแบบต่าง ๆ) วิทยากรได้สรุปประเด็นโดยเน้นย้ำที่ธรรมชาติของ cryptocurrency ว่าไม่ได้แตกต่างจากเงินในฐานะสื่อกลางการแลกเปลี่ยน ซึ่งไม่อาจนิยามว่าดีหรือไม่ดีในตัวเอง หากแต่ขึ้นอยู่กับรูปแบบและวิธีการใช้ ในขณะที่อาชญากรนั้นก็ใช้เงิน และอาชญากรรมก็สามารถเกิดขึ้นได้ไม่ว่าเงินที่ใช้จะเป็นรูปแบบเดิม (0.4) หรือทันสมัย (4.0)

ในประเด็นต่อมา นายปรมินทร์ อินโสม ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่อยู่เบื้องหลัง cryptocurrency ที่เรียกว่า blockchain ว่ามีพื้นฐานมาจากแนวคิดบน White Paper ของ Satoshi Nagamoto จากปี 2008 และได้มีการประกาศ cryptocurrency สกุลแรกคือ Bitcoin ในปี 2009 อย่างไรก็ตาม blockchain นั้นไม่ได้เป็นเทคโนโลยีใหม่ หากแต่เป็นการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่มาพัฒนา โดยในช่วงแรก cryptocurrency อาจถูกใช้ในการดำเนินธุรกิจสีเทาหรือการกระทำผิดกฎหมายเนื่องจากเป็นเทคโนโลยีใหม่ สะดวก และไม่เปิดเผยตัวตนของผู้ใช้ ทำให้การตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายทำได้ยาก แต่เนื่องจาก cryptocurrency ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก มุมมองต่อ cryptocurrency จึงเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้การซื้อขาย cryptocurrency ยังกระทำได้โดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตน กล่าวคือ ผู้ซื้อขายมีเพียงบัญชีออนไลน์หรือกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-wallet) และรหัสที่อยู่ดิจิทัล (digital address) แต่มีความปลอดภัยจากการเข้ารหัสข้อมูล (encryption) ใน cryptocurrency หลายสกุล สิ่งเหล่านี้ถือเป็นจุดเด่นและลักษณะสำคัญที่ทำให้มีผู้หันมาซื้อขายและถือครอง cryptocurrency เป็นจำนวนมาก

ดร. ภูมิ ภูมิรัตน ได้อภิปรายต่อโดยเน้นถึงความสำคัญของการกำกับดูแล cryptocurrency ว่า ถึงแม้ cryptocurrency และเทคโนโลยี blockchain จะเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ดี ก็ยังคงต้องมีการใช้เงินตรา (fiat money) เป็นหลักอยู่หรือใช้ประกอบกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างระบบของเงินตราที่มีการตรวจสอบและดูแลอย่างเข้มงวด กับเงิน cryptocurrency ที่มีการกำกับดูแลตรวจสอบที่หละหลวม อาจคล้ายคลึงกับการส่งข้อมูลแบบเป็นหนังสือบนกระดาษจับต้องได้กับการส่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่สามารถถูกใช้เพื่อก่ออาชญากรรมได้ เช่น การสแปม (Spamming) และการหลอกลวงเพื่อเอาข้อมูล (Phishing) ก็จำเป็นต้องมีมาตรการกำกับดูแลการใช้งานอินเทอร์เน็ตเช่นกัน โดย ดร.ภูมิ ได้ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบการก่ออาชญากรรมที่มีทั้งลักษณะในทางอาญาทั่วไปและมีองค์ประกอบของอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับ cryptocurrency ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างเงินสดและ cryptocurrency ในทางอาชญากรรม ซึ่งไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับ cryptocurrency ถึงเพียงใด ก็ยังคงมีความเกี่ยวข้องกับเงินสดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดย ดร.ภูมิได้อธิบายถึงปัญหาของ cryptocurrency ว่ายังคงเป็นประเด็นที่ยังไม่เป็นที่เข้าใจถูกต้องแพร่หลายในหมู่ประชาชน นอกจากนี้ ดร. ภูมิยังได้กล่าวถึงปัญหาในเชิงหลักการ โดยถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นหนึ่งในประเทศแรกของโลกที่มีกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency แล้ว แต่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อ cryptocurrency ยังคงถูกจำกัดอยู่ในกลุ่มคนที่มีความรู้และทรัพยากรในการเข้าถึง cryptocurrency เท่านั้น นอกจากนี้แล้วยังมี

ประเด็นในทางมุมมองของการบัญญัติกฎหมาย โดยมักจะคำนึงถึงตัวบุคคลที่หาผลประโยชน์จาก cryptocurrency มากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับสกุลเงิน cryptocurrency เอง

ในส่วนถัดมา เหล่าวิทยากรได้มีการอภิปรายและให้ข้อมูลและความเห็นเพิ่มเติม โดยคุณปริญญ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผู้ใช้ cryptocurrency ซึ่งส่วนมากมักจะเป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งมักจะเป็นกลุ่มบุคคลเป้าหมายของการตรวจสอบดูแล ในขณะที่บริษัทนานาชาติขนาดใหญ่ เช่น ไลน์ (Line) กูเกิ้ล (Google) และ เฟซบุ๊ค (Facebook) มักจะไม่ได้รับการตรวจสอบเท่ากลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งคุณปรินนได้กล่าวว่า แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมในทางกฎหมายและมุมมองของรัฐบาลต่อ cryptocurrency ทั้งนี้ คุณปริญญ์ได้เสนอว่าประเทศไทยต้องมีการพัฒนาในด้านความฉลาดในทางดิจิทัล (Digital Intelligence – DQ) โดยให้เหตุผลว่าประเทศไทยไม่ควรเพียงแต่กำกับดูแล cryptocurrency เท่านั้น หากแต่ควรหาทางเรียนรู้เข้าใจและยอมรับการใช้ cryptocurrency เนื่องจากจะเกิดประโยชน์มากกว่า โดยหากมีการควบคุมมากจนเกิดไปจะเป็นการตัดโอกาสทางนวัตกรรม

ดร. ภูมิได้ให้ความเห็นแย้ง โดยเน้นที่ความแตกต่างของระบบเศรษฐกิจและระบบกฎหมายของแต่ประเทศ ซึ่งต้องพิจารณาถึงบริบทของแต่ละประเทศ โดยได้ยกตัวอย่างกฎหมายภาษีของประเทศไทย ประเทศสิงค์โปร์ และประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงมาตรการทางการเงิน กฎหมาย และบริบทที่แตกต่างออกไปในแต่ละประเทศ และดร. ภูมิยังได้อธิบายถึงข้อเท็จจริงที่ถึงแม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency แล้ว แต่เบื้องหลังการบัญญัติกฎหมายนั้น มีความซับซ้อน ไม่สามารถกระทำได้อย่างง่ายดายหรือรวดเร็ว

<u>ถอดบทเรียน</u>

1) cryptocurrency ในฐานะของตัวกลางเพื่อการแลกเปลี่ยนทางเงินตรา ไม่ได้มีความเลวร้ายในตัวเอง แต่ขึ้นอยู่กับรูปแบบการใช้และวัตถุประสงค์

2) ถึงแม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวกับ cryptocurrency แล้วก็ตาม แต่ประเทศไทยยังคงไม่พร้อมที่จะปรับใช้หรือควบคุม cryptocurrency

3) นอกจากนี้แล้ว ประเทศไทยก็ยังไม่มีองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และบุคลากรที่มีความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency เพียงพอ ที่จะสามารถตรวจสอบ ควบคุม และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

4) cryptocurrency และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องยังไม่เป็นที่เข้าใจและแพร่หลายเพียงพอในหมู่ประชาชน

<u>เอกสารอ้างอิง</u>

Digital asset class of the future - economist case comp ivey

ASEAN-Insights-Thailand

Cryptocurrency and related technologies a concise series for lawyer

Distibuted – Network

How Do Blockchains Work

How does Crypto function as Money

The Different types of Cryptocurrencies

Transaction

What can blockchain do

what is bitcoin

What is SmartContract

การอภิปรายที่ 2: The Crypto Crime

วิทยากร: Alexandru Caciuloiu, พันตำรวจโท ดร. นรินทร์ เพชรทอง, ตัวแทนจากจากตำรวจสหพันธรัฐออสเตรเลีย (Australia Federal Police – AFP), Dian Ediana Rea

การอภิปรายในช่วงต่อมาเริ่มดำเนินการโดย คุณ Alexandru Caciuloiu จาก UNODC โดยคุณ Alexandru ได้ให้นำเสนอข้อมูลผ่าน PowerPoint เกี่ยวกับอาชญากรรมที่อาศัย cryptocurrency โดย cryptocurrency มักจะใช้ในการจ่ายค่าไถ่ ฟอกเงิน ทำธุรกรรมในตลาดมืดบน DarkNet และการก่อการร้าย เป็นต้น คุณ Alexandru กล่าวว่า cryptocurrency นั้นมีลักษณะที่มิดชิดแต่โปร่งใส โดยผู้ใช้สามารถทราบข้อมูลเกี่ยวกับคู่กรณีที่ใช้ cryptocurrency ได้ เช่น จำนวนเงินในกระเป๋าเงิน (wallet) แต่ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้ ซึ่งเป็นผลให้ cryptocurrency เป็นที่นิยมในการทำธุรกรรมโดยไม่ถูกตรวจพบ คุณ Alexandru ได้นั้นถึงธรรมชาติของ cryptocurrency ว่าไม่ได้มีความเลวร้ายในตัวเอง แต่ขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ นอกจากนี้คุณ Alexandru ยังได้เน้นถึงความถาวรของธุรกรรม cryptocurrency ซึ่งเมื่อธุรกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ไม่สามารถแก้ไขหรือย้อนคืนได้ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงของ cryptocurrency ทำให้ภัยการฉ้อโกงออนไลน์หรือถูกแฮกเกิดขึ้นได้และมีความร้ายแรง นอกจากนี้แล้ว คุณ Alexandru ยังได้นำเสนออาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่อาศัย cryptocurrency คือ cryptojacking ซึ่งเกิดขึ้นเมื่ออาชญากรได้ติดตั้งโปรแกรมไวรัสบนเว็บไซต์เพื่อที่ผู้ที่เข้าชมเว็บไซต์ดังกล่าวจะขุด cryptocurrency ให้อาชญากร ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในการสูญเสียข้อมูลและทำให้ความเร็วในการใช้อินเทอร์เน็ตลดลง คุณ Alexandru สรุปประเด็นโดยให้ข้อมูลสั้น ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยี blockchain

พันตำรวจโท ดร. นรินทร์ ทำหน้าที่วิทยากรต่อจากคุณ Alexandru โดย ดร. นรินทร์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทขององค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ (INTERPOL) ในการต่อต้านและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency โดย ดร. นรินทร์ ได้ยกตัวอย่างถึงกรณีการก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวกับ cryptocurrency ที่ดำเนินการโดยบุคคลสัญชาติรัสเซีย ที่จังหวัดภูเก็ต นอกจากนี้ ดร. นรินทร์ ได้อธิบายว่าบทบาทหลักของ INTERPOL นั้นไม่ใช่องค์กรทางยุทธวิธี แต่เป็นองค์กรที่ให้ความสนับสนุนและประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจของประเทศต่างๆในการต่อต้านและปราบปรามอาชญากรรม ดร. นรินทร์สรุปประเด็นด้วยการอธิบายและให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ASEAN Desk ของ INTERPOL ที่ทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกับองค์กรตำรวจยุโรป (EUROPOL)

วิทยากรท่านที่สามเป็นตัวแทนจากตำรวจสหพันธรัฐออสเตรเลีย (Australian Federal Police – AFP) โดยท่านวิทยากรได้นำเสนอแนวปฏิบัติของประเทศออสเตรเลียต่อ cryptocurrency โดยในช่วงแรก รัฐบาลออสเตรเลียมีมุมมองต่อ cryptocurrency ว่าเป็นแนวโน้มที่ไม่ถาวรและจะหายไปทีละน้อย แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อ cryptocurrency ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับอย่างผิดความคาดหมาย เป็นเหตุให้รัฐบาลและประเทศต่างๆพยายามปรับตัวเพื่อตอบสนอง ท่านวิทยากรได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคโนโลยี blockchain ว่าเป็นฐานข้อมูล

ที่ไม่รวมศูนย์กลาง (decentralized database) ที่ใช้ร่วมกันในหมู่ผู้ใช้ cryptocurrency ในสายเดียวกัน ("chain") ดังนี้ blockchain จึงไม่มีเซิร์ฟเวอร์ส่วนกลาง ทำให้ cryptocurrency เป็นเงินที่ไม่รวมศูนย์กลาง นอกจากนี้ท่านวิทยากรยังได้เน้นย้ำถึงความถาวรของการทำธุรกรรม cryptocurrency และความมิดชิดในการทำธุรกรรมและได้เน้นย้ำถึงแนวปฏิบัติของรัฐบาลออสเตรเลีย ที่เน้นการให้ความรู้แก่บุคคลากรที่เกี่ยวข้องและพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่เป็นตัวอย่างที่ดีในหลายๆประเด็น เช่น การเก็บและรวบรวมหลักฐานดิจิทัล การดำเนินการจับการค้นหาข้อมูลและประวัติทางอินเทอร์เน็ต และการตรวจสอบประเป๋าเงินออนไลน์ (wallet) ของอาชญากร ท่านวิทยากรเน้นถึงความสำคัญของเทคโนโลยี blockchain ในการระบุข้อมูลของผู้ใช้ ซึ่งถึงแม้ว่าการทำธุรกรรมที่อาศัย cryptocurrency จะไม่เปิดเผยตัวตนของผู้ใช้ แต่เทคโนโลยี blockchain จะเก็บข้อมูลประวัติการทำธุรกรรม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยในการติดตามและระบุตัวอาชญากร และเมื่อได้มีการติดตามและค้นพบ cryptocurrency ของอาชญากร และได้มีการยึด cryptocurrency ไว้เป็นหลักฐานแล้ว ทางตำรวจออสเตรเลียจะทำการโอน cryptocurrency ดังกล่าวไปยังกระเป๋าเงินภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ ท่านวิทยากรยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าจับกุมผู้ต้องหาหรืออาชญากร โดยจากประสบการณ์แล้ว จังหวะที่เหมาะสมที่สุดคือในช่วงเวลาที่มีการแลกเงินจาก cryptocurrency มาเป็นเงิน Fiat นอกจากนี้แล้ว ท่านวิทยากรยังได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการสร้างความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจนะหว่างประเทศ ทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ โดยในระดับทางการนั้น ความร่วมจะเป็นความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านกฎหมาย (Mutual Legal Assistance) ในขณะที่ระดับที่ไม่เป็นทางงานนั้น จะดำเนินการในรูปแบบของการแบ่งปันข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ (Police to Police Disseminations) ท่านวิทยากรได้สรุปเนื้อหาโดยยกตัวอย่างแนวปฏิบัติของรัฐบาลออสเตรเลียในการปรับตัวเพื่อรองรับ cryptocurrency ทางกฎหมาย เช่น มาตรการตรวจสอบ จัดการดูแล และขึ้นทะเบียนสถานที่แลกเปลี่ยน cryptocurrency การเก็บภาษี cryptocurrency และการกับกำดูแล Initial Coin Offerings (ICOs) โดยมีบทเรียนสำคัญคือการที่ภาคส่วนที่ใช้หรือเกี่ยวข้องกับ cryptocurrency เข้ามามีบทบาทร่วมกับรัฐบาลในการออกแบบและพัฒนาแนวปฏิบัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นเหตุให้เกิดความยอมรับและสามารถปรับใช้ได้จริงอย่างสะดวก มีประสิทธิภาพและไร้ร้อยต่อ

วิทยากรท่านสุดท้ายในการอภิปรายนี้คือ คุณ Dian Ediana Rea ตัวแทนจากศูนย์รายงานและวิจัยการทำธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction Reports and Analysis Centre – PPATK) แห่งประเทศอินโดนีเซีย โดยคุณ Dian ให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจ cryptocurrency และเทคโนโลยีที่ขับเคลื่อน cryptocurrency โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ในเชิงดิจิทัล ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเจ้าหน้าที่ เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันการใช้ cryptocurrency เพื่อก่ออาชญากรรม นอกจากนี้แล้ว คุณ Dian ยังให้ข้อมูลถึงความสำคัญของการสร้างความร่วมในระดับภูมิภาค โดยได้เรียกร้องให้ ASEAN ประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ (ASEAN Plus Two) เข้าร่วมความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นขึ้น เพื่อร่วมอภิปรายและหาแนวทางป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่อาศัย cryptocurrency

ถอดบทเรียน

1) cryptocurrency นั้น สามารถนำไปใช้ได้เพื่อหลายวัตถุประสงค์ รวมไปถึงเพื่อการก่ออาชญากรรมและการทำธุรกิจสีเทา ที่ไม่ได้มีการตรวจสอบดูแล

2) อาชญากรรมcryptocurrency ในประเทศไทย ยังไม่ค่อยมีความซับซ้อน โดยมากมักมีองค์ประกอบของอาชญากรรมรูปแบบเดิมๆมากกว่ารูปแบบดิจิตอล

3) ASEAN ควรเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เนื่องจากอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency เป็นอาชญากรรมที่ก้าวข้ามเขตแดนทั้งในทางระหว่างประเทศและในทางดิจิตอล

4) รัฐและรัฐบาลควรยอมรับ cryptocurrency หรืออย่างน้อยที่สุด ก็ควรจะต้องเตรียมรับมือกับ cryptocurrency อย่างรวดเร็ว หากรัฐ/รัฐบาลสามารถดำเนินการได้เร็วและมีระเบียบอย่างไร ก็จะทำให้ยิ่งเตรียมรับความเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้นเช่นนั้น

5) ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมหลักฐานในคดีที่เกี่ยวกับ cryptocurrency มีความยุ่งยาก ซับซ้อน จึงควรจะมีการสร้างความชัดเจนในตัวบทกฎหมาย ขั้นตอนดำเนินการ และวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่ออำนวยแก่การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่

6) ควรจะมีการพัฒนาและปรับใช้แนวทางปฏิบัติและขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นตัวอย่างที่ดี

7) การพัฒนาแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นตัวอย่างที่ดีและตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ควรจะกระทำร่วมกับกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency โดยรับฟังความเห็น เพื่อให้เกิดความยอมรับจากกลุ่มผู้ใช้ สามารถปรับใช้ได้ และสามารถนำไปดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ

8) ความร่วมมือในระดับภูมิภาคและระดับสากลมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก cryptocurrency ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่ในวงแคบอีกต่อไป หากแต่เป็นปรากฏการณ์ระดับโลกที่ต้องอาศัยความเห็นและแนวคิดจากทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ ภูมิภาค หรือสากล

เอกสารอ้างอิง

AlphaBay Takedown — FBI

alphabay-takedown-infographic

Bitcoin Laundering

Virtual Currencies and Financial Crime Challenges and Opportunities

ชาวแคนาดาที่ตายคาห้องขังในไทยถูกกล่าวหาดูแล _เว็บมืด_ ค้ายาเสพติด - BBC News บีบีซีไทย

ตร.ไทย เปิดเบื้องหลังการจับกุม AlphaBay เว็บค้าสิ่งผิดกม.ใหญ่ที่สุดในโลก - BBC News บีบีซีไทย

3. กระบวนการยุติธรรมไทยกับการตอบสนองต่ออาชญากรรมที่อาศัย Cryptocurrency

วิทยากร: พันตำรวจโท พัฒนะ ศุกรสุต, นายวิทยา นีติธรรม, ร้อยตำรวจเอก เอกคณิต เนตรทอง, พันตำรวจเอก พิศาล เอิบอาบ, นายชาติพงษ์ จีระพันธุ

วิทยากรท่านแรกในการอภิปรายนี้คือพันตำรวจโท พัฒนะจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) โดยพันตำรวจโทพัฒนะได้บรรยายเกี่ยวกับการดำเนินการและประสบการณ์ของ DSI ในการจัดการและดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency โดยพันตำรวจโทพัฒนะได้ให้ข้อมูลถึงความแพร่หลายของเทคโนโลยี ส่งผลให้อาชญากรมีความฉลาดและสามารถพัฒนาศักยภาพในการก่ออาชญากรรม เป็นผลให้การปราบปรามและตรวจสอบดูแลทำได้ยากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นภัยรูปแบบใหม่และยังไม่เป็นที่เข้าใจชัดเจนเพียงพอ ซึ่งภัยเหล่านี้สามารถเห็นได้ชัดจากการปฏิบัติของกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ ที่มีรูปแบบการดำเนินการที่ฉลาดมากขึ้นและมีความซับซ้อน โดยพันตำรวจโทพัฒนะได้ให้มุมมองถึงสาเหตุที่อาชญากรยังสามารถหลอกลวงประชาชนได้ โดยให้เหตุผลว่า ผู้เสียหายนั้นมีภูมิหลังที่หลากหลาย เป็นเหตุให้อาชญากรที่ฉลาดสามารถเลือกผู้เสียหาย โดยก่ออาชญากรรมตามประเภท ความชอบและข้อมูลของผู้เสียหาย ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าผู้เสียหายมีในทุกรูปแบบ โดยไม่จำกัด กลุ่มอายุ เพศ หรือ ปัจจัยอื่นๆ โดยสำหรับอาชญากร ผู้เสียหายเป็นเป้าหมายที่สามารถละเมิดได้ง่ายหากทราบข้อมูลของผู้เสียหาย และเมื่อพิจารณาถึงเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น โซเชียล มีเดีย อินเทอร์เน็ต และ cryptocurrency แล้ว อาชญากรสามารถล่อลวงหรือละเมิดสิทธิของผู้เสียหายได้ง่ายยิ่งขึ้น

วิทยากรในประเด็นต่อมาคือ คุณวิทยา สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) โดยคุณวิทยา เริ่มต้นประเด็นโดยการให้ข้อสังเกตในเชิงข้อท้าทายของประเทศไทยต่อสถานการณ์ cryptocurrency โดยคุณวิทยาได้อธิบายว่าปัญหาของประเทศไทยคือการขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ cryptocurrency เนื่องจากรัฐบาลยังไม่มีขีดความสามารถและความพร้อมในการรองรับและจัดการดูแล cryptocurrency ที่เพียงพอในปัจจุบัน ทั้งนี้ cryptocurrency เป็นประเด็นที่ประชากรและกลุ่มบุคคลที่เชี่ยวชาญในภาคเอกชนมักจะมีความชำนาญในด้าน cryptocurrency มากกว่าภาครัฐ เป็นเหตุให้มาตรการ อำนาจ และการตรวจสอบดูแลโดยภาครัฐทำได้ยากและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร คุณวิทยาได้อธิบายแนวโน้มของอาชญากรรมที่อาศัยเทคโนโลยีและ cryptocurrency มักจะเป็นอาชญากรรมที่กระทำนอกระบบ เช่น ในธุรกิจสีเทาที่มักจะขาดการตรวจสอบจากภาครัฐ ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยยังมีอุปสรรคในด้านความพร้อม เป็นเหตุให้ขีดความสามารถของอาชญากรมีความล้ำหน้าขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ การสร้างเสริมความรู้ ทักษะ และแนวทางปฏิบัติจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง อย่างไรก็ดี สถานการณ์ในประเทศไทยยังไม่มีความร้ายแรงมากนัก โดยการก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency ส่วนใหญ่มักจะเป็นการก่ออาชญากรรมในรูปแบบของการฉ้อโกงในการลงทุน ในขณะที่อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency รูปแบบอื่นๆ ยังเกิดขึ้นน้อยครั้ง

วิทยากรท่านที่สามคือร้อยตำรวจเอก เอกคณิต จากกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี(บก.ปอท) โดยร้อยตำรวจเอก เอกคณิต บรรยายเกี่ยวกับมุมมองและบทบาทของ บก.ปอท ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับ cryptocurrency โดย บก.ปอท ไม่ได้มีบทบาทเป็นหน่วยปฏิบัติการ หากแต่ให้ความสนับสนุนการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี โดนมักจะเข้ามามีบทบาทหลังจากมีการเริ่มดำเนินคดีแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการให้ความสนับสนุนทางข้อมูล การเก็บหลักฐาน และการระบุติดตามตัวอาชญากร โดย ร้อยตำรวจเอก เอกคณิตได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานการณ์ของอาชญากรรมที่เกี่ยวกับ cryptocurrency ในประเทศไทย ซึ่งโดยมากมักจะมีรูปแบบฉ้อโกงและหลองลวงให้ผู้เสียหายซื้อ cryptocurrency ที่ไม่มีอยู่จริงจากอาชญากร และนอกจากนี้แล้ว ร้อยตำรวจเอก เอกคณิตยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่อไปว่า การครอบครองกระเป๋าเงินสำหรับการใช้ cryptocurrency ในประเทศไทย มีความซับซ้อน มีการตรวจสอบรัดกุมและมีการตรวจสอบประวัติของผู้ที่ต้องใช้กระเป๋าเงิน ในความคิดของร้อยตำรวจเอก เอกคณิตนั้น cryptocurrency กำลังสร้างความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการก่ออาชญากรรมเนื่องจากธุรกรรม cryptocurrency อาศัยความเชื่อใจ ไม่มีมาตรการคุ้มครองหลังจากการทำธุรกรรมเสร็จสิ้นและไม่สามารถยกเลิกหรือย้อนคืนได้ ทั้งนี้ ร้อยตำรวจเอก เอกคณิตให้ความเห็นทิ้งท้ายว่าประเทศไทยมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะใช้เทคโนโลยีเข้าต่อกรกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

พันตำรวจโท พิศาล จากกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) เป็นวิทยากรในประเด็นเสวนาต่อไป โดยพันตำรวจโท พิศาล ได้แบ่งปันประสบการณ์ในการปฏิบัติการจับกุมอาชญากรข้ามชาติที่ก่ออาชญากรรมที่อาศัย cryptocurrency ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสอบสวนกลาง (Federal Bureau of Investigation - FBI) และเจ้าหน้าที่ตำรวจปราบปรามยาเสพติด (Drug Enforcement Agency – DEA) โดยดำเนินการภายใต้ชื่อ “ปฏิบัติการบาโยเนท” (Operation Bayonet) โดยพันตำรวจโท พิสาร ให้ข้อมูลเชิงลึกในการดำเนินการจับกุมตัว นาย Alexandre Cazes บุคคลสัญชาติแคนาดาที่เป็นผู้ก่อตั้งเว็บไซต์ Alphabay ซึ่งเป็นเว็บไซต์ตลาดมืดบน Darknet ที่มีการค้าขายสิ่งผิดกฎหมาย ที่ใช้ cryptocurrency เพื่อทำธุรกรรม โดย พันตำรวจโท พิศาล ได้บรรยายถึงการวางแผนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอเมริกัน การประสานงานและ การดำเนินการจับกุมตัวอาชญากร ทั้งนี้ พันตำรวจโท พิศาล เน้นย้ำถึงความสำคัญในการเก็บรวบรวมหลักฐานดิจิทัล เช่น การยึดคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์ที่มีข้อมูลสำคัญ และสรุปการบรรยายด้วยการพิจารณาความแตกต่างในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยและเจ้าหน้าที่ตำรวจอเมริกันในปฏิบัติการนี้

วิทยากรท่านสุดท้าย คือ คุณชาติพงศ์ จากสำนักงานอัยการสูงสุด โดยคุณชาติพงษ์ ได้เน้นย้ำถึงลักษณะสำคัญของ cryptocurrency ที่หลีกเลี่ยงการใช้คนกลางในการทำธุรกรรม จึงมีความเสี่ยงที่จะเลี่ยงการตรวจสอบและอัตราการแลกเปลี่ยนสกุลเงิน เป็นเหตุให้ cryptocurrency มีความน่าดึงดูดสำหรับอาชญากร นอกจากนี้แล้ว cryptocurrency ยังถือเป็นเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ที่ยังไม่มีความเข้าใจถูกต้องแพร่หลาย ทำให้การดำเนินการทางกฎหมายทำได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเก็บรวบรวมและนำเสนอหลักฐานและทำให้สภาพของคดีไม่ชัดเจน

นอกจากนี้แล้ว cryptocurrency ยังเป็นเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดน ซึ่งสามารถก่อให้เกิดปัญหาในเชิงขอบเขตอำนาจของศาล นอกจากนี้แล้วคุณชาติพงศ์ยังได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาจากมุมมองทางกฎหมาย โดยมีความเห็นว่าหลักปฏิบัติและมุมมองกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น การเก็บรวบรวมหลักฐานดิจิทัลและการนำเสนอหลักฐานดิจิทัลดังกล่าวในชั้นศาล ยังมีความเข้าใจยาก ซับซ้อน และเข้าถึงได้ยาก แม้สำหรับนักกฎหมายหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ตาม ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นปัญหาและข้อท้าทายที่สำคัญอย่างยิ่งในการตรวจสอบและกำกับดูแล cryptocurrency

<u>ถอดบทเรียน</u>

1) เนื่องจากความแพร่หลายของเทคโนโลยี ทำให้อาชญากรที่มีความฉลาดหรือเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสามารถก่ออาชญากรรมได้ง่ายดายยิ่งขึ้น.

2) หนึ่งในปัญหาของประเทศไทย คือความล่าช้าในการปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลง โดยมีกระบวนการนิติบัญญัติที่ใช้เวลานานและมีการปรับใช้ที่ค่อนข้างยาก ทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ

3) อาชญากรรมที่อาศัย cryptocurrency ในประเทศไทยยังไม่ค่อยมีความซับซ้อนหรือเกี่ยวข้องกับ cryptocurrency มากนัก หากแต่มีองค์ประกอบทางอาญารูปแบบเดิม มากกว่ารูปแบบดิจิตอล

4) ประเทศไทยยังคงมีความไม่พร้อมในการตรวจสอบ ควบคุม cryptocurrency ที่มีประสิทธิภาพ โดยยังมีข้อท้าทายในทางโลจิสติกและการปฏิบัติ เช่น การไม่มีกระเป๋าเงินออนไลน์ (wallet) เพื่อเก็บ cryptocurrency ที่ถูกยึดไว้เป็นหลักฐาน ยังไม่มีแนวทางดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับ cryptocurrency และยังขาดเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เหมาะสม

5) ควรมีการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีที่อาศัย cryptocurrency ที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย เนื่องจากเป็นประเด็นท้าทายสำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่และนักกฎหมาย

<u>เอกสารอ้างอิง</u>

Anonymity Cybercrime and the Connection to Cryptocurrency

Risks and Threats of Cryptocurencies

TAX3 Study on cryptocurrencies and blockchain

Virtual currencies

สรุปกฎหมาย Cryptocurrency ฉบับเข้าใจง่าย แปลภาษากฎหมายเป็นภาษาชาวบ้าน